

СТЕНДАЛ ХЕРЦОГИНЯ ДИ ПАЛИАНО

Част 5 от „Италиански хроники“

Превод от френски: Теодор Михайлов, 1982

chitanka.info

ХЕРЦОГИНЯ ДИ ПАЛИАНО^[0]

Палермо, 22 юли 1838

Съвсем не съм естествоизпитател, а и познанията ми по гръцки са доста посредствени; главната ми цел, предприемайки това пътуване из Сицилия, не бе да наблюдавам проявите на Етна, нито да хвърля каквато и да е светлина, било за мое или за чуждо сведение, върху всичко онова, което древногръцките автори са писали за Сицилия. Преди всичко търсех да доставя удоволствие на очите си, което е лесно достижимо в тази своеобразна страна. Тя прилича, казват, на Африка; но за мен е несъмнено едно: това, което я свързва с Италия, са единствено всепоглъщащите страсти. Именно за сицилианците можем да кажем, че думата *невъзможно* престава да съществува за тях от момента, в който са възпламенени от любов или омраза, а омразата в тази красива страна не произлиза никога от парични интереси.

Забелязал съм, че в Англия и най-вече във Франция често се говори за *италианска страст*, за необузданата страст, която се е срещала в Италия през XVI и XVII век. В наши дни тази красива страст е мъртва, съвсем мъртва сред класите, заразени от подражанието на френските нрави и на обичаите, модни в Париж или в Лондон.

Зная, някой ще възрази, че още по времето на Карл V (1530 г.) Неапол, Флоренция и даже Рим са подражавали малко или повече на испанските нрави; но нима тези тъй благородни обществени навици не са били основани върху безкрайното уважение, с което всеки човек, достоен за това име, трябва да се отнася към душевните си пориви? Без ни най-малко да подценяват значението на енергията, напротив, те са го преувеличавали, докато към 1760 главното правило на франтовете подражаващи на херцог дьо Ришельо^[1], било да се правят на *равнодушни към всичко*. А нима правилото на английските *дендита*, които са сега обект на подражание в Неапол, като им се дава

предимство пред френските франтове, не е да си придават вид на отегчени и стоящи над всичко хора?

Така че от един век насам *италианската страст* не се среща вече в доброто общество на тая страна.

За да добия някаква представа за тази италианска страст, за която нашите писатели говорят така смело, бях принуден да се обърна към историята; но Историята с главна буква, писана от талантиливи хора и често твърде тържествена, не споменава нищо за такива дреболии. Тя благоволява да удостои с внимание лудостите, само ако те са извършвани от крале или принцове. Прибягнах към отделната история на всеки град, но бях изплашен от изобилието на материал. Някакво малко градче ви представя гордо своята летопис в три или четири печатни тома in quattro и в още седем или осем ръкописни; последните са почти напълно неразгадаеми, осеяни са със съкращения, буквите им имат странна форма и на най-интересните места изобилстват с употребявани в дадената област изрази, непонятни обаче на двадесетина левги оттам. Това е защото в цялата тази прекрасна Италия, където любовта е посяла толкова много трагични произшествия, само три града — Флоренция, Сиена и Рим, говорят горе-долу така, както пишат; навсякъде другаде писменият език отстои на сто левги от устния.

Тъй наречената *италианска страст*, тоест страстта, която се стреми към своето удовлетворение, а не към това, да *предизвика у ближния бляскава представа за нас*, започва с възраждането на обществото през XII век и угасва — поне сред отбраните кръгове — към 1734 година. По това време в Неапол на престола се възкачват Бурбоните в лицето на дон Карлос, син на една от Фарнезите, омъжена чрез втори брак за Филип V — този мрачен внук на Луи XIV, толкова безстрашен сред свистенето на гюлетата, вечно отегчен и страстно увлечен по музиката. Известно е, че в продължение на двадесет и четири години знаменитият кастрат Фаринели му е пял всеки ден три неизменно едни и същи любими арии.

Един философски настроен ум може да се интересува от характера на изпитваната в Рим или Неапол страст, но ще си призна, че нищо не ми се струва по-глупаво от романите, в които героите носят италиански имена. Като че ли не сме убедени, че при едно придвижване на север страстите се променят през всеки сто левги.

Нима любовта в Марсилия е като тази в Париж. Най-много бихме могли да кажем, че обществените нрави в страните, подчинени от дълго време на един и същи вид управление, имат някакво външно сходство.

Пейзажите, страстите, както и музиката, се променят, щом се придвижим с три или четири градуса на север. Неаполитанският пейзаж би изглеждал нелеп във Венеция, яко не беше прието дори е самата Италия обект на възхищение да бъде красивата природа на Неапол. В Париж ние отиваме по-далеч: намираме, че видът на горите и на обработените равнини е свършено еднакъв в Неапол и във Венеция и ни се иска, примерно казано, Каналето^[2] да употребява багрите, с които рисува Салватор Роза^[3].

А не е ли връх на смешното това, че една англичанка, надарена с всички съвършенства, срещащи се на нейния остров, но считана дори на този остров за неспособна да обрисова *омразата и любовта* — става дума за госпожа Ан Радклиф^[4] — слага италиански имена и вдъхва пламенни страсти на героите в известния си роман „Изповедалнята на черните покаяници“?

По никакъв начин не ще се старая да смекчавам простотата и понякога смуцаващата грубост на съвсем правдивия разказ, който предлагам на снизходителния читател; така например аз превеждам дословно отговора, даден от херцогиня ди Палиано на любовното признание на нейния братовчед Марчело Капече. Тази семейна хроника се намира, кой знае защо, в края на втората тетрадка от една ръкописна история на Палермо, за която не мога да съобщя никакви подробности.

Това повествование, което за мое голямо съжаление съкратих много (премахнах множество характерни подробности), съдържа не толкова интересната история на една страст, колкото описанието на последните събития, съпроводили съществуването на злощастната фамилия Карафа. Литературното тщеславие ми подсказва, че може би нямаше да ми бъде невъзможно да придам повече занимателност на някои ситуации, разкривайки по-пълно, тоест разгадавайки и разказвайки подробно на читателя това, което главните действащи лица са чувствали и преживявали. Но сигурен ли съм аз, младият французин, роден на север от Париж, че ще мога да прозра чувствата на тези италианци, живели в 1559? В най-добрия случай се надявам да

отгатна какво може да се стори изискано и любопитно на френските читатели от 1838.

Страстните чувства, царящи в Италия около 1559 година, са изисквали действия, а не думи. Затова и в разказа, който следва, читателят ще намери твърде малко диалози. Това не е в полза на предлагания тук превод, имайки предвид колко сме свикнали с дългите разговори на героите от нашите романи; за тях диалогът е битка. Долуприведеното повествование, спрямо което призовавам цялата снизходителност на читателя, обрисова една характерна, заимствана от испанците особеност на италианските нрави. Не съм излизал нито за миг от ролята си на преводач. Точното възпроизвеждане на светоусещането, присъщо на хората от XVI век, както и на повествователните похвати на самия историк, който, ако се съди по всичко, е бил благородник от двора на нещастната херцогиня ди Палиано, представлява според мен главното достойнство на тази трагична история, ако въобще в нея има някакво достойнство.

В двора на херцог ди Палиано господствал най-строг испански етикет. Отбележете факта, че всеки кардинал и всеки римски принц е имал подобен двор, и вие ще можете да добиете някаква представа за облика, който е имала цивилизацията на град Рим през 1559 година. Не забравяйте, че това е времето, когато крал Филип II, нуждаейки се за една от своите интриги от подкрепата на двама кардинали, давал на всеки от тях по двеста хиляди ливри рента под формата на църковни бенефиции. Рим, въпреки че не разполагал с внушителна армия, бил столицата на света. В 1559 Париж все още си оставал град на варвари, колкото и симпатични да били те.

ТОЧЕН ПРЕВОД НА СТАРИНЕН РАЗКАЗ, НАПИСАН ОКОЛО 1566

Джовани Пиетро Карафа, макар и да произхождаше от една от най-знатните фамилии на неаполитанското кралство, действаше по резки, груби, безцеремонни и напълно достойни за един овчар начини. Той облече *дългата одежда* (расото) и още на млади години се отправи в Рим, където бе подпомогнат от покровителството на своя братовчед Оливеро Карафа, кардинал и архиепископ на Неапол. Александър VI, велик човек, който всичко знаеше и всичко можеше, го направи свой *cameriere* (в наши дни ние бихме казали адютант). Юлиан II го назначи за архиепископ на Киети; папа Павел го направи

кардинал и накрая, на 23 май 1555, след ожесточени крамоли и сплетни между кардиналите, събрани в конклав, сам той бе избран за папа под името Павел IV; тогава той беше на седемдесет и осем години. След някое време самите тези, които го бяха поставили на престола на свети Петър, изтръпваха, щом си помислеха за суровостта и за свирепото, неумолимо благочестие на избрания от тях пастир.

Вестта за този неочакван избор причини цяло брожение в Неапол и в Палермо. Скоро в Рим пристигнаха голям брой членове на видното семейство Карафа. Всички те получиха длъжности, но както трябваше и да се очаква, папата прояви особено благоразположение към тримата си племенници, синове на неговия брат граф ди Монторио.

Най-възрастният, дон Джовани, вече женен, бе направен херцог на Палиано. Това херцогство, отнето от Марк-Антонио Колона, на когото то принадлежеше дотогава, се състоеше от голям брой села и градчета. Дон Карлос, вторият племенник на негово светейшество, рицар на Малтийския орден и участник във военни кампании, бе назначен за кардинал, легат на Болоня и първи министър. Това беше един човек, изпълнен с решителност; верен на семейните традиции, той се осмели да ненавижда най-могъщия крал на света (Филип II, крал на Испания и на Западна Индия) и съумя да му даде доказателства за своята омраза. Колкото до третия племенник на новия папа, дон Антонио Карафа, папата го направи маркиз ди Монтебело, тъй като той беше женен. Накрая намисли да омъжи за Франсоа, френски престолонаследник и син на Анри II, дъщерята на своя брат от втория му брак; Павел IV възнамеряваше да му даде като зестра неаполитанското кралство, което се надяваше да отнеме от Филип II, краля на Испания. Семейство Карафа ненавиждаше този могъщ крал, който, както ще видим по-нататък, улеснен от грешките на това семейство, успя да го изстреби.

След възкачването си на престола на свети Петър, най-могъщия престол на света, затъмняващ дори този на прославения монарх на Испания, Павел IV, както и повечето негови приемници, представляваше образец на всички добродетели. Това беше велик папа и велик светец; той се стараеше да изкорени злоупотребите в църквата и по този начин да отложи свикването на вселенския събор, непрестанно изискван от римския двор, но нежелателен от гледна точка на политическото благоразумие.

(Според забравените в наши дни обичаи на онова време, непозволяващи на един владетел да се доверява на хора, които биха могли да имат интереси, различни от неговите, владенията на негово светейшество били деспотично управлявани от тримата му племенници.) Кардиналът беше пръв министър и вършеше всичко от името на своя чичо; херцог ди Палиано бе назначен за командващ войските на светата църква, а маркиз ди Монтебело, станал междуременно началник на дворцовата стража, допускаше в двореца само ония, които му бяха по вкуса. Скоро тези млади хора извършиха големи престъпления; те започнаха да присвояват имуществото на недоволните от тяхното управление семейства. Населението не знаеше към кого да се обърне, за да получи правосъдие. Хората трябваше да се опасяват не само за имуществото си, но и — ужасно е да се каже в родината на целомъдрената Лукреция^[5] — дори честта на техните жени и дъщери не беше в безопасност. Херцог ди Палиано и неговите братя похищаваха най-красивите жени; достатъчно бе някоя да има нещастieto да им хареса. За всеобщо удивление те не изпитваха никакво уважение спрямо потомствената аристокрация и, нещо повече, тях не ги спираше дори свещената ограда на манастирите. Доведеното до отчаяние население не знаеше към кого да отнесе жалбите си, толкова голям беше ужасът, който тримата братя вдъхваха на всеки дръзващ да се доближи до папата: те се отнасяха непочтително дори с посланиците.

Още преди издигането на своя чичо, херцогът се бе оженил за Виоланте ди Кардоне, испанка по произход; в Неапол тя принадлежеше към висшите благороднически кръгове.

Нейното име заемаше почетно място в Seggio di nido^[6].

Виоланте, известна с рядката си красота и с очарованието, което съумяваше да си придаде, когато искаше да се хареса, беше още по-известна със своята безумна гордост. Но трябва да бъдем справедливи: трудно е да се срещне по-голяма душевна сила от тази, която тя прояви, преди да умре, като не призна нищо на изповядващия я монах-капуцин. Тя знаеше наизуст и декламираше по неотразим начин възхитителния „Орlando“ на messer Ариосто, повечето от сонетите на божествения Петрарка, новелите от „Пекороне“^[7] и т.н. Ала още по-пленителна биваше тя, когато решише да удостои събеседниците си с необичайните мисли, възникващи в главата ѝ.

Тя роди син, комуто бе дадена титлата херцог ди Кави. Привлечен от високото положение на своите зетъове, нейният брат дон Феранте, граф д'Алифе, пристигна в Рим.

Херцог ди Палиано поддържаше великолепен двор; младите хора от най-видните неаполитански семейства се домогваха до честта да принадлежат към него. Измежду тези, които бяха най-скъпи на херцога, Рим особено се възхищаваше на младия кавалер Марчело Капече (от *Seggio di nido*), прославен в Неапол със своя ум не по-малко, отколкото с божествената красота, с която небето го бе дарило.

Любимка на херцогинята беше тридесетгодишната Диана Бранкачо, близка родственица на нейната зълва маркиза ди Монтебело. В Рим се говореше, че пред тази любимка херцогинята забравяла надменното си самолюбие; доверявала ѝ всички свои тайни. Но тези тайни се отнасяха само до политиката; възбуждайки страст у другите, херцогинята никога не изпитваше сама такава.

По съвета на кардинал Карафа папата обяви война на краля на Испания, а кралят на Франция изпрати в помощ на папата армия, възглавявана от херцог дьо Гиз.

Но да не се отклоняваме от събитията в двора на херцог ди Палиано.

От доста време Капече като че ли бе полудял и вършеше най-странни неща. Работата е там, че клетият младеж се беше страстно влюбил в своята господарка, херцогинята, но не се решаваше да ѝ разкрие чувствата си. Все пак той не беше напълно загубил надежда да постигне своята цел, тъй като виждаше, че херцогинята е силно раздражена от пренебрежението на мъжа ѝ спрямо нея. Херцог ди Палиано бе всемогъщ в Рим и херцогинята знаеше без съмнение, че най-прославените с красотата си римски дами почти ежедневно посещават мъжа ѝ в собствения ѝ дворец — оскърбление, с което тя не можеше да се примири.

Сред капеланите на светия папа Павел IV имаше един достопочтен монах, с когото той извършваше богослуженията. Този човек, рискувайки да се погуби, и може би под влияние на испанския посланик, се осмели един ден да разкрие на папата всичките злодеяния на племенниците му. Светият старец се поболя от мъка; искаше му се да не вярва, но безспорни потвърждения прииждаха от всички страни. И ето че в първия ден на 1559 година стана събитието, което потвърди

подозренията на папата и подтикна негово светейшество да вземе решение. И тъй, в деня на обрязването господне — обстоятелство, което значително утежни вината в очите на един тъй благочестив суверен — Андреа Ланфранки, секретар на херцог ди Палиано, устрои в чест на кардинал Карафа великолепна вечеря и желаейки да съчетае чревоугодническите наслаждения с тези на сладострастието, покани на въпросната вечеря Мартуча, една от най-красивите, най-известните и богати куртизанки на благородния град Рим. Съдбата бе пожелала щото любимецът на херцога — Капече, същият онзи, който беше тайно влюбен в херцогинята и който минаваше за най-красивия мъж на столицата на света, да се влачи от известно време след Мартуча. Същата вечер той я търсеше навсякъде, където имаше вероятност да я срещне. Като не я намери никъде и като научи за вечерята у Ланфранки, той се догади за всичко и около полунощ се появи при Ланфранки, придружен от множество въоръжени хора.

Пуснаха го, поканиха го да седне и да вземе участие в пиршеството; но след няколко доста пресилени фрази той направи знак на Мартуча да стане и да излезе с него. Докато смутена тя се колебаеше, защото предвиждаше какво може да се случи, Капече се надигна от мястото си, отиде при момичето и хващайки го за ръката, се опита да го отмъкне със себе си. Кардиналът, в чиято чест тя бе дошла, рязко се противопостави на нейното тръгване. Капече упорстваше в усилията си да я измъкне от залата.

Кардиналът — пръв министър, който тази вечер беше облякъл дрехи съвсем различни от одеждите, оповестяващи високия му сан, с шпага в ръка и с присъщите му и всепризнати в цял Рим сила и смелост се възпротиви срещу тръгването на куртизанката. Разгневеният Марчело повика хората си. Но повечето от тях бяха неаполитанци; като разпознаха първом секретаря на херцога, а сетне и кардинала, чиито непривични дрехи ги бяха заблудили в първия миг, те прибраха шпагите си в ножниците им, отказаха да се бият и се намесиха с цел да уталожат свадата.

По време на тази суматоха Мартуча, която беше обкръжена от всички страни и която Марчело Капече задържаше с лявата си ръка, прояви достатъчно ловкост, за да избяга. Щом забеляза нейното отсъствие, Марчело се втурна след нея, следван от хората си.

Нощният мрак допринесе за възникването на най-странни слухове и сутринта на 2 януари в столицата се говореше само за опасната схватка, която се била състояла между кардинала — папски племенник — и Марчело Капече. Херцог ди Палиано, главнокомандващ папските войски, помисли нещата за по-сериозни, отколкото бяха в действителност и тъй като не беше в твърде добри отношения със своя брат министъра, още същата нощ нареди да арестуват Ланфранки, а рано на другия ден и самият Марчело се намери в затвора. После стана ясно, че никой не е бил убит и че тези арести само раздухват скандала, отговорността за който падаше изцяло върху кардинала. Затворниците бяха набързо освободени, а тримата братя пуснаха в ход цялата си огромна власт, за да потулят случая. Отначало се надяваха да успеят, но на третия ден всичко стигна до ушите на папата. Той извика при себе си двамата свои племенника и им каза това, което беше длъжен да им каже един толкова благочестив и толкова дълбоко наскърбен владетел.

На петия ден от януари, когато на конгрегацията на светия съд се събраха множество кардинали, папата пръв отвори дума за това ужасно безчинство; той попита присъстващите кардинали как са дръзнали да не го осведомят.

— Вие мълчите! А при това скандалът петни висшия сан, с който сте удостоени! Кардинал Карафа се осмели да се появи на публично място в светски дрехи и с обнажена шпага в ръка. И с каква цел? За да гони някаква си куртизанка!

Можете да си представите мъртвешката тишина, която се възцари сред придворните по време на тези сурови нападки срещу първия министър. Осемдесетгодишният старец се бе разгневил срещу любимия си племенник, чиито желания до този момент бяха за него закон. Изпълненият с негодувание папа заяви, че иска да го лиши от кардиналски сан.

Гневът на папата бе още повече разпален от посланика на великия херцог на Тоскана, който се оплака от една неотдавнашна дързост на кардинала-министър. И ето че този кардинал, доскоро толкова могъщ, се яви при негово светейшество по обичайните си дела. Папата го застави да чака в приемната цели четири часа пред очите на всички, а после го отпрати, без да благоволи да му даде аудиенция. Можете да си представите как пострада безмерната гордост

на министъра. Кардиналт бе раздразнен, но не и примирен; той смяташе, че грохналият старец, обладан през целия си живот от любов към своето семейство и нямащ опит в светските дела, ще бъде принуден да прибегне към неговата помощ. Добродетелта на папата обаче взе връх; той свика кардиналите и след като ги гледа дълго и безмълвно, се разплака и не се поколеба да произнесе пред тях нещо като слово на покаяние:

— Старческата немощ — им каза той — и грижите за църковните дела, откъдето, както ви е известно, се старая да премахна всякакви злоупотреби, ме подтикнаха да поверя мирската власт на тримата си племенника; те злоупотребиха с нея и аз ги прокудвам навеки.

След това бе прочетена една була, съгласно която племенниците бяха лишени от всичките си длъжности и заточени в глухи селца: кардиналт — пръв министър — в Чивита Лавиния, херцог ди Палиано — в Сориано, а маркизът — в Монтебело. Пак по силата на тази була, херцогът беше лишен от своите редовни приходи, които възлизаха на седемдесет и две хиляди пиастра (повече от един милион в 1838).

Не можеше и дума да става за неподчинение на тези сурови заповеди: членовете на семейство Карафа имаха врагове и надзиратели в лицето на целия римски народ, който ги ненавиждаше.

Херцог ди Палиано, последван от граф д'Алифе, неговия шурей, и от Леонардо дел Кардине, се установи в селцето Сориано, а херцогинята и нейната свекърва се заселиха в Галезе — окаяно поселище на две левги от Сориано.

Тези местности са очарователни, но все пак това си беше изгнание, а те бяха прогонени от Рим, същия онзи Рим, в който до неотдавна се разпореждаха безочливо.

Марчело Капече заедно с други придворни последва своята *повелителка* в жалкото селце, където тя бе въдворена. Свикнала цял Рим да ѝ засвидетелства почитта си, тази жена, толкова всесилна и наслаждаваща се със суетно упоение на положението си само до преди няколко дни, сега се виждаше заобиколена единствено от прости селяни, самото учудване на които ѝ напомняше за нейното падение. Тя беше останала без всякакво упование; чичо ѝ беше толкова стар, че вероятно щеше да бъде споходен от смъртта, преди да призове обратно

своите племенници, а отгоре на всичко тримата братя се мразеха помежду си. Говореше се дори, че херцогът и маркизът, на които не бяха присъщи бурните страсти на кардинала, изплашени от неговата необузданост, бяха стигнали дотам, че да доносничат за него пред техния чичо, папата.

Сред ужасите на тази немилост се случи нещо, което за нещастие на херцогинята и на самия Капече показа, че не истинската страст го е подтиквала да се мъкне в Рим по дирите на Мартуча.

Веднъж, когато херцогинята го повика, за да му даде някакво нареждане, той се озова насаме с нея, а това се случваше най-много два пъти в годината. Виждайки, че в стаята, в която херцогинята го бе приела, няма никой друг, Капече застина безмълвен. После отиде до вратата, за да провери дали няма опасност някой да ги чуе от съседната стая и чак тогава се осмели да заговори:

— Госпожо, не се смущавайте и не се гневете от странните думи, които ще дръзна сега да произнеса. Отдавна ви обичам повече от живота си. Ако съм имал неблагоприятното да се осмеля да погледна с очите на влюбен вашата божествена красота, то не бива да обвинявате за това мен, а онази свръхестествена сила, която ме вълнува и направлява. Аз се терзя безумно, изгарям, но не ви моля да потушите огъня, в който чезна, а само призовавам вашето великодушие да се смили над покорния ви и смирен слуга.

Видът на херцогинята изрази удивление и най-вече гняв.

— Марчело — му отвърна тя, — какво в мен ти даде смелостта да молиш за любов? Нима моят живот и моето държане са толкова далеч от правилата на приличието, та да ти позволят подобна дързост? Как посмя да си помислиш, че бих могла да се отдам на теб или на който и да е друг мъж, освен на моя съпруг и повелител? Прощавам ти това, което каза, защото мисля, че си загубил ума си; но пази се да не извършиш повторно такава грешка, ако ли не, кълна се, ще те накажа наведнъж и за първата, и за втората ти дързост.

Херцогинята се отдалечи, обхваната от гняв; и наистина, Капече не бе зачел законите на благоумието: трябваше да подходи с намеци, а не направо да говори. Той беше разтревожен, тъй като се опасяваше да не би херцогинята да разкаже всичко на съпруга си.

Но последвалият ход на нещата се оказа доста по-различен и не оправда неговите страхове. Скуката и самотата в селото може би

накараха херцогиня ди Палиано да сподели това, което бе имал наглостта да ѝ каже Марчело, със своята предпочитана придворна компаньонка Диана Бранкачо. Последната беше тридесетгодишна жена, обладана от пламенни страсти. Тя беше червенокоса (разказвачът нееднократно подчертава тази подробност, като че ли тя обяснява всички безумия на Диана Бранкачо) и обичаше страстно Домициано Форнари, благородник на служба у маркиз ди Монтебело. Искаше да се омъжи за него; но маркизът и жена му, с които тя имаше честта да бъде кръвно свързана, щяха ли някога да се съгласят да я видят омъжена за човек, който е на служба при тях? Това препятствие, поне на пръв поглед, изглеждаше непреодолимо.

Имаше само един шанс за успех: трябваше да си осигури поддръжката на херцог ли Палиано, по-възрастния брат на маркиза, а в това отношение Диана хранеше някакви надежди. Херцогът се отнасяше с нея повече като с роднина, отколкото като с прислужница. У този човек не липсваха простосърдечност и доброта и той се придържаше към правилата на етикета далеч не така строго, както братята си. При все че херцогът използваше своето положение с цялото лекомислие на младостта и съвсем не беше верен на жена си, той я обичаше нежно и по всичко личеше, че не би могъл да ѝ откаже никоя услуга, стига тя да му бъде поискана с известна настойчивост.

Признанието, което Капече се бе осмелил да направи на херцогинята, се оказа неочаквано щастие за изпадналата в униние Диана. Досега нейната господарка се бе отличавала с несъкрусима добродетел; ако тя би могла да изпита страст, ако тя би съгрешила, то Диана щеше да ѝ стане необходима във всеки миг, а от жена, чиито тайни са ѝ известни, тя можеше да се надява да получи всичко, което пожелае.

Наместо да напомни на херцогинята преди всичко за нейния дълг към самата себе си, а след това и за страшните опасности, на които тя би се изложила сред тези тъй проникателни придворни, Диана, увлечена от напора на собствената си необузdana страст, започна да говори на господарката си за Марчело Капече така, както говореше на себе си за Домициано Форнари. По време на дългите им разговори в тяхното уединение тя всеки ден намираше начин да напомни на херцогинята за достойнствата и за красотата на клетия Марчело, който изглеждал тъй съкрушен; също като херцогинята той принадлежал към

един от най-първите родове на Неапол, маниерите му били не по-малко благородни от неговата кръв и за да бъде във всяко отношение равен на жената, която бил дръзнал да обича, му липсвали само богатата, които един каприз на съдбата би могъл да му донесе всеки миг.

Диана с радост забеляза, че в резултат на тези разговори доверието на херцогинята към нея се удвоява.

Тя не пропусна да направи това обстоятелство достойние на Марчело Капече. През знойните летни дни херцогинята често се разхождаше из горите около Галезе. На заник слънце тя чакаше подухването на морския ветрец, застанала на някой от прелестните хълмове, откъдето на разстояние две левги се виждаше морето.

Марчело също можеше да пребивава в тези гори, без да престъпва строгите правила на етикета. Казват, че той се криел там и предпазливо се появявал пред погледа на херцогинята само когато тя се намирала в подходящо разположение на духа благодарение на речите на Диана Бранкачо. Тогава именно последната му давала знак.

Диана, виждайки, че нейната господарка е вече готова да се покори на съдбовната страст, която тя бе разпалила в сърцето ѝ, сама отстъпи на пламенната си любов към Домициано Форнари. Сега тя беше уверена, че ще може да се омъжи за него. Но Домициано беше благоразумен, хладнокръвен и предпазлив младеж; поривите на пламенната му любовница, вместо да го привържат към нея, го отблъскваха. Диана Бранкачо беше близка родственица на семейство Карафа; у Домициано нямаше и капка съмнение, че ще получи удар с кинжал при най-малкото сведение за любовните му похождения, което би стигнало до страшния кардинал Карафа, който, въпреки че бе по-млад от херцог ди Палиано, играеше всъщност ролята на глава на семейството.

Един прекрасен ден, скоро след като херцогинята беше отстъпила пред страстта на Капече, Домициано Форнари изчезна от селото, в което бе заточен дворът на маркиз ди Монтебело. Впоследствие стана известно, че се е качил вероятно под друго име на някой кораб в малкото пристанищно градче Нетуно; никой не чу повече за него.

Кой би могъл да опише покрусата на Диана? Отначало херцогиня ди Палиано изслушваше със съчувствие нейните жалби срещу съдбата,

но един ден ѝ намекна, че за нея тази тема е изчерпана. В края на краищата Диана трябваше да си даде сметка, че е изоставена от любовника си и нейното сърце попадна в плен на най-жестоки терзания. Тя извлече чудновати изводи от моментната досада, която херцогинята бе изразила, слушайки нескончаемите ѝ оплаквания. Диана си внуши, че херцогинята е увещала Домициано Форнари да я напусне завинаги и нещо повече, че тя го е снабдила със средства за път. Тази налудничавата идея се основаваше на някои предупреждения, които преди време херцогинята ѝ бе отправила. Скоро подозренията повлякоха след себе си и отмъщение. Диана помоли херцога за аудиенция и му разказа какво ставаше между жена му и Марчело. Херцогът отказа да повярва.

— Помислете — ѝ каза той, — ето вече петнадесет години не съм имал повод за най-малкия упрек спрямо херцогинята; тя устоя на съблазните на двора и на изкушенията, предлагани от високото положение, което заемахме в Рим. Най-изисканите принцове и самият херцог дьо Гиз, главнокомандващ френската армия, претърпяха поражение при нея, а вие искате да ме уверите, че е отстъпила на един дребен дворянин!

За нещастие херцогът скучаеше много в Сориано, където беше въдворен. Това селце се намираше само на две левги от онова, в което живееше жена му. Така че Диана можа да получи голям брой аудиенции без знанието на херцогинята. Диана прояви удивителна находчивост, а и страстта я направи красноречива. Тя донасяше на херцога за всичко с подробности; вече само отмъщението я радваше. Тя натрапчиво му повтаряше, че почти всяка вечер около единадесет часа Капече прониква в стаята на херцогинята и излиза оттам не по-рано от два-три сутринта. Отначало тези твърдения направиха на херцога толкова малко впечатление, че той не пожела да си даде труда да измине две левги посреднощ до Галезе, за да влезе неочаквано в спалнята на жена си.

Ала една вечер, когато пребиваваше в Галезе — макар слънцето да бе залязло, все още беше светло, — с разчорлени коси Диана се втурна в стаята, където се намираше херцогът. След като останаха насаме, тя му каза, че Марчело Капече току-що е влязъл в спалнята на херцогинята. Херцогът, очевидно в лошо разположение на духа, грабна камата и изтича към спалнята на жена си, където проникна през една

тайна врата. Там той намери Марчело Капече. Наистина, двамата любовници побледняха, щом го видяха да влиза, но що се касае до останалото, нямаше нищо осъдително в положението, в което се намираха. Лежейки в леглото си, херцогинята отбелязваше някакъв дребен разход, който бе направила; в стаята се намираще една камериерка; Марчело стоеше прав на три крачки от леглото.

Разярен, херцогът стисна Марчело за гърлото, замъкна го в съседната стая и му заповяда да хвърли на пода кинжала и кортика, с които младежът бе въоръжен. След което херцогът повика стражата, която тутакси отведе Марчело в местния затвор.

Херцогинята бе оставена в нейния дворец, но под строг надзор.

Херцогът съвсем не беше жесток; първата му мисъл бе да потули позора, за да не бъде принуден да прибегва до крайните мерки, които честта би изисквала от него. Той се опита да внуши на всички, че Марчело е задържан по съвсем друга причина и като взе за предлог няколкото огромни жаби, които Марчело беше закупил на висока цена два-три месеца по-рано, разпространи слуха, че младежът се опитал да го отрови. Ала истинското престъпление беше твърде добре известно и неговият брат кардиналът му поиска обяснение кога най-сетне смята да измие с кръвта на виновните оскърблението, което се бяха осмелили да нанесат на тяхното семейство.

Херцогът призова брата на жена си граф д'Алифе и Антонио Торандо, приятел на семейството. Тримата, образувайки нещо като съд, обвиниха Марчело Капече в любовни връзки с херцогинята и го осъдиха.

По една превратност на съдбата папа Пий IV, приемник на Павел IV, се оказа привърженик на испанската партия. Той нищо не можеше да откаже на Филип II, а последният поиска от него смъртта на кардинала и на херцог ди Палиано. Двамата братя бяха изправени пред местния трибунал и от материалите по делото ни станаха известни всички обстоятелства около смъртта на Марчело Капече.

Един от многобройните разпитани свидетели дава следните показания:

— Ние бяхме в Сориано; моят господар херцогът има дълъг разговор с граф д'Алифе... Късно вечерта се спуснахме в мазето, където херцогът беше приготвил въжета, необходими за изтезанието

при разпита на обвиняемия. Там се намирахме херцогът, граф д'Алифе, синьор Антонио Торандо и аз.

Първият призован свидетел бе капитан Камило Грифоне, близък приятел и довереник на Капече. Херцогът се обърна към него с думите:

— Кажи истината, приятелю. Какво знаеш за това, което Марчело е правил в стаята на херцогинята?

— Нищо не знам, има повече от двадесет дена, откакто съм скаран с Марчело.

Тъй като той упорито отказваше да съобщи каквото и да било, херцогът извика няколко човека от стражата си, която стоеше навън. Подестът^[8] на Сориано върза Грифоне с въжето. Войниците дръпнаха въжето и издигнаха обвиняемия на четири пръста от земята. След като повися така около четвърт час, капитанът каза:

— Спуснете ме, ще кажа всичко, което зная.

След като го спуснаха на земята, войниците се отдалечиха и ние останахме насаме с него.

— Вярно е, че много пъти придружавах Марчело до спалнята на херцогинята — каза капитанът, — но не зная нищо повече, защото го чаках в един съседен двор до към един часа сутринта.

Тозчас стражата бе отново повикана и по заповед на херцога капитанът пак се намери във въздуха, така че краката му не докосваха земята. Скоро той изкрещя:

— Спуснете ме, ще кажа истината! Вярно е — продължи той, — още преди няколко месеца забелязах, че Марчело се люби с херцогинята и се готвех да направя това достойние на ваше превъзходителство или на дон Леонардо. Всяка сутрин херцогинята се осведомяваше за здравето на Марчело. Тя му правеше малки подаръци и между другото му пращаше скъпи и специално приготвени сладкиши. Виждал съм Марчело да носи малки превъзходно изработени верижки, които очевидно беше получил от херцогинята.

След това показание капитанът бе отново върнат в затвора. Доведоха вратаря на херцогинята, който каза, че нищо не знае. Вързаха го и той също се озова във въздуха. След половин час каза:

— Спуснете ме, ще кажа каквото зная.

Стъпвайки на земята, той заяви, че нищо не знае; вдигнаха го отново във въздуха. След половин час го смъкнаха; той обясни, че е на

служба при херцогинята съвсем отскоро. Тъй като бе възможно този човек нищо да не знае, върнаха го в затвора. Всичко това отне много време, тъй като всеки път изкарваха стражата навън. Искана да накарат войниците да мислят, че се касае за опит за отравяне с яд, извлечен от жабите.

Нощта вече преваляше, когато херцогът нареди да доведат Марчело Капече. След като стражата излезе и вратата бе щателно заключена, херцогът запита:

— Каква работа имахте в стаята на херцогинята, та оставахте там до един, два, а понякога и до четири часа.

Марчело отрече всичко; извикаха стражата и той увисна; въжето му изкълчваше ръцете; като не можеше повече да понася болката, той помоли да го свалят. Сложиха го да седне на стол, но той започна да говори така несвързано, че сам не знаеше какво казва. Извикаха войниците от стражата и те пак го увесиха; мина доста време, преди да помоли да го спуснат.

— Вярно е — каза той, — че съм влизал в спалнята на херцогинята по тези неподходящи часове; но аз бях в любовни отношения със синьора Диана Бранкачо, една от придворните дами на нейна светлост, на която съм дал обет за женитба, и която всичко ми позволи, с изключение на онова, което е противно на честта.

Марчело бе върнат в затвора, където му устройха очна ставка с капитана и с Диана, която всичко отрече.

После отново поведоха Марчело към подземията. Когато доближихме вратата, той рече:

— Ваше превъзходителство, спомнете си, вие обещахте, че ще ме пощадите, ако кажа цялата истина. Не е нужно пак да прибъгвате до въжето, всичко ще ви кажа.

Тук той се приближи до херцога и с треперещ и едва доловим глас му каза, че действително е успял да спечели разположението на херцогинята. При тези думи херцогът се хвърли върху Марчело и го ухапа по бузата; сетне извади кинжала си и аз видях, че се готви да пониже виновния. Тогава казах, че би било добре Марчело да напише със собствената си ръка това, което току-що бе признал, тъй като подобна записка би послужила за оправдание на негово превъзходителство. Слязохме в мазето, където имаше принадлежности за писане, но въжето така беше изметнало рамото и ръката на Марчело,

че той можа да напише само следните думи: „*Да, измених на господаря си, да, посегнах на честта му!*“

Докато Марчело пишеше, херцогът четеше. Когато Марчело свърши, херцогът се нахвърли върху него и му нанесе три удара с кинжал, които му отнеха живота. Диана Бранкачо стоеше на три крачки оттам, примряла от страх и без съмнение жестоко се разкайваше за това, което бе извършила.

— Недостойна за своя благороден произход жена! — извика херцогът. — Единствена причина за моя позор, за който ти си способствала в името на уталожването на собствените си непристойни удоволствия! Длъжен съм да те възнаградя за всичките ти предателства! Изричайки тия слова, той я хвана за косите и ѝ преряза гърлото с нож. Рукна поток от кръв и нещастницата падна мъртва.

Херцогът нареди труповете да бъдат хвърлени в една яма с нечистотии близо до затвора.

Младият кардинал Алфонсо Карафа, син на маркиз ди Монтебело и единствен от цялото семейство, когото папа Павел IV бе оставил край себе си, се счете задължен да му разправи за случилото се. Папата само попита:

— А какво направиха с херцогинята?

Всички в Рим мислеха, че тези думи ще повлекат след себе си смъртта на нещастната жена. Но херцогът не можеше да се реши на тази голяма жертва, било защото херцогинята беше бременна, било поради дълбоката нежност, която в миналото бе хранил към нея.

Три месеца след голямото добродетелно деяние, което бе извършил, разделяйки се с цялото си семейство, папа Павел IV се разболя, а след още три месеца боледуване се помина; това стана на 18 август 1559 година.

Кардиналът изпращаше на херцог ди Палиано писмо след писмо, повтаряйки му неспирно, че честта им изисква смъртта на херцогинята. Той искаше всичко да бъде свършено в най-кратък срок, тъй като не се знаеше как ще погледне на това новият папа, който щеше да бъде избран на мястото на починалия им чичо.

Херцогът, човек неподправен, добър и много по-малко взискателен от кардинала що се касае до въпросите на честта, не

можеше да се реши на ужасната крайност, която изискваха от него. Самият той беше изневерявал многократно на херцогинята, и то без да си дава ни най-малко труда да крие от нея тези изневери, които именно може би бяха подтикнали към мъст една толкова самолюбива жена. След като чу литургията и бе причестен, преди да влезе в конклава, кардиналът му писа пак, че няма повече сили да търпи тези постоянни отсрочки и че ако херцогът не се реши най-сетне на онова, което изисква честта на техния дом, той ще престане да се грижи за неговите дела и никога повече не ще защитава неговите интереси било в конклава, било пред новия папа. Една причина, нямаща нищо общо с въпросите на честта, подтикна херцога да вземе окончателно решение. Говореше се, че въпреки строгия надзор, херцогинята намерила начин да съобщи на Марк-Антонио Колона, смъртен враг на херцога заради херцогството Палиано, което последният му бе отнел, че ако Марк-Антонио съумее да ѝ спаси живота и да я освободи, тя от своя страна ще му помогне да завладее крепостта Палиано, чийто комендант ѝ бил предан.

На 28 август 1559 херцогът изпрати в Галезе два отряда войници. На 30 август дон Леонардо дел Кардине, роднина на херцога, и дон Феранте, граф д'Алифе, брат на херцогинята, пристигнаха в Галезе и влязоха в покоите на херцогинята, за да ѝ вземат живота. Те ѝ обявиха, че трябва да умре. Тя посрещна това известие, без да трепне, и пожела първо да се изповяда и да чуе светата служба. Сетне, когато тия двама сеньори се приближиха към нея, тя забеляза, че между тях имаше някакво разногласие. Запита ги дали носят у себе си писмена заповед от нейния съпруг херцога, повеляваща смъртта ѝ.

— Да, госпожо — отвърна дон Леонардо.

Херцогинята пожела да види тази заповед. Дон Феранте и я показа.

(В протоколите от процеса на херцог ди Палиано намерих свидетелски показания на монаси, които са присъствали на това ужасно събитие. Тези показания са много по-обстоятелствени от показанията на другите свидетели, което произлиза, струва ми се, от това, че монасите са говорили пред съда без страх, докато останалите свидетели са били малко или повече съучастници на господаря си.)

Капуцинът брат Антонио от Павия донася следното:

— След службата, по време на която тя със смирение прие светото причастие, ние тъкмо се стараехме да я разтушим, когато граф д'Алифе, братът на херцогинята, влезе в стаята с едно въже и една лескова тояжка дебела колкото палец и дълга може би около половин лакът. Той завърза очите на херцогинята с една кърпа, а тя със съвършено хладнокръвие я намести, за да не го вижда. Графът ѝ метна въжето на врата; но тъй като то не стигаше, той го сне и се отдалечи на няколко крачки. Чувайки неговите стъпки, херцогинята свали кърпата от очите си и попита:

— Какво става? Защо се бавим?

Графът отвърна:

— Това въже е късо. Ще взема друго, за да не ви карам да се мъчите.

След тези думи той излезе; малко след това се върна стаята с друго въже, отново завърза очите на херцогинята, метна ѝ въжето на шията и след като вкара във възела тояжката, започна да я навива, докато тя се задуши. През цялото време херцогинята се държеше така, като че ли се водеше обикновен разговор.

Друг един капуцин, брат Антонио от Салазаро, завършва своите показания със следните думи:

— Измъчван от угризения, исках да се оттегля от стаята, за да не присъствам на смъртта на херцогинята, но тя ми каза: „За бога, не си отивай.“

(Тук монахът описва подробностите около смъртта точно така, както току-що ги предадохме.) Той добавя:

— Тя умря като добра християнка, повтаряйки: „*Вярвам, вярвам.*“

Двамата монаси, очевидно получили от своите настоятели съответно разрешение, повтарят в показанията си, че херцогинята неизменно твърдяла, че е невинна във всички разговори с тях, на всички изповеди и дори на изповедта, предшестваща службата, по време на която се бе причестила. Ако е била виновна, с тази си горделивост тя се е обрекла на вечни мъки.

По време на очната ставка между капуцина брат Антонио от Павия и дон Леонардо дел Кардине, монахът заяви:

— Моят другар каза на графа, че би следвало да изчакат херцогинята да роди. „Тя е бременна в седмия месец — добави той —

и не бива да погубваме душата на клетия младенец, който тя носи в утробата си; трябва да направим всичко възможно да го кръстим.“

На което граф д'Алифе отговори:

— Вие знаете, че трябва да отида в Рим, а не искам да се показвам там с това петно на лицето.

Веднага след като херцогинята издъхна, двамата капуцини настояха тя да бъде отворена на часа, за да може да бъде кръстено детето; но графът и дон Леонардо не се вслушаха в увещанията им.

На следващия ден херцогинята бе тържествено погребана в местната черква (аз четох протокола). Новината за събитието веднага се разчу, но не направи особено впечатление, тъй като това отдавна се очакваше; в Рим и в Галезе вече неведнъж бяха пускали слухове за смъртта на херцогинята. При това нямаше нищо забележително в едно убийство, станало извън града и по време, когато папският престол е незает. Конклавът, който се събра след смъртта на Павел IV, беше много бурен и продължи не по-малко от четири месеца.

На 26 декември 1559 година бедният кардинал Карло Карафа се видя принуден да участва в избирането на новия папа, който беше подкрепян от Испания и следователно не можеше да откаже на Филип II каквото и да било искане от негова страна за наказателни мерки спрямо него, кардинал Карафа. Новоизбраният папа прие името Пий IV.

Ако в момента на смъртта на своя чичо кардиналът не се намирал в изгнание, той щеше да има решаващ глас в предварителните разисквания или поне щеше да бъде в състояние да възпрепятства избирането на свой враг.

Малко след това кардиналът и херцогът бяха задържани; очевидно Филип II бе наредил да бъдат погубени. Те трябваше да отговорят по обвинение от четиринадесет пункта. Бяха разпитани всички лица, които можеха да хвърлят светлина върху тези четиринадесет пункта. Много добре съставените протоколи на процеса се съдържат в два тома *in folio*, които прочетох с голям интерес, тъй като в тях на всяка страница се срещат подробни описания на нрави, считани от историците твърде недостойни, за да влязат в историята. Там намерих изключително живописен и обстоен разказ за едно ръководено от испанската партия покушение върху живота на кардинал Карафа по времето, когато е бил все още могъщ министър.

Впрочем той и неговият брат са били осъдени за престъпления, които не биха били сметени за такива, ако бяха извършени от някой друг — например за това, че са убили любовника на една невярна жена и самата тази жена. Няколко години по-късно принц Орсини се оженил за сестрата на великия Тоскански херцог; решил, че му е невярна, той наредил да я отровят в самата Тоскана със съгласието на нейния брат великия херцог и никога тази постъпка не му била вменена във вина. Немалко принцеси от рода Медичи са умрели по такъв начин.

Когато процесът на двамата Карафа приключи, бе съставен подробен отчет за него и конгрегацията на кардиналите го разгледа нееднократно. Беше повече от очевидно, че щом веднъж са решили да накажат със смърт убиец, отмъстил за прелюбодеяние — престъпление, с което по начало правосъдието не се занимаваше никога, — то кардиналът ставаше виновен за това, че е подбудил брат си към извършване на престъплението, така както херцогът беше виновен за това, че го е извършил.

На 3 март 1561 папата свика консистория, която трая осем часа и в края на която той произнесе присъдата над братята Карафа, която гласеше: *Prout in schedula*. (Да стане както се полага.)

На следващата нощ фискалът изпрати в замъка „Сант-Анджело“ началника на стражата, за да приведе в изпълнение смъртната присъда над двамата братя: Карло — кардинал Карафа и Джовани — херцог ди Палиано. Тъй и бе сторено. Първо се заеха с херцога. Той бе преместен от замъка „Сант-Анджело“ в затвора „Тординона“, където всичко беше пригответено. Тук именно бяха обезглавени херцогът, граф д'Алифе и дон Леонардо дел Кардине.

Херцогът понесе този ужасен момент не само като кавалер от благороден произход, но и като християнин, готов всичко да изтърпи от любов към бога. Желаете да подготви двамата си другари за смъртта, той се обърна към тях с най-красиви напътствени слова; след това написа писмо до своя син.^[9]

Началник стражата се върна в замъка „Сант-Анджело“ и извести на кардинал Карафа смъртната му присъда, като при това му даде само един час да се подготви. Кардиналът прояви по-голямо величие на духа от своя брат и каза по-малко думи; а думите са винаги сила, която търсим извън себе си. Като чу ужасната вест, той само прошепна:

— Аз, да умра! О, папа Пий! О, кралю Филип!

Той се изповяда, прочете седемте псалми на покаяние, после седна на един стол и каза на палача:

— Вършете своето.

Палачът започна да го души с един копринен шнур; шнурът се скъса и се наложи да започне наново. Кардиналът гледаше палача, без да го удостои с нито една дума.

(ДОБАВЕНА БЕЛЕЖКА)

Няколко години по-късно светият папа Пий V нареди процесът да бъде преразгледан и присъдата бе обявена за недействителна; кардиналът и неговият брат бяха възстановени във всички свои права, а главният прокурор, който повече от всички беше допринесъл за тяхната смърт — обесен. Пий V заповяда да бъде унищожен протокола от процеса; всички копия из библиотеките бяха изгорени; тяхното съхранение беше забранено под страх от отлъчване от църквата. Но папата не бе и помислил за това, че едно копие от процеса е останало в собствената му библиотека; именно то било размножено, благодарение на което разполагаме днес със съдържащите се в него сведения.

[0] Напечатана е за пръв път в „Revue des deux mondes“ от 15 август 1838 под псевдонима Ф. дьо Лаженьове. Датата, посочена от Стендал, не съответства на действителността. В 1838 година Стендал не е бил в Палермо, където се развива действието. Той е продиктувал новелата в Париж на 31 юли 1838 и я е коригирал на 9 август. Тя е била препечатана в сборника, в който са „Игуменката от Кастро“, „Семейство Ченчи“ и „Витория Акорабони“, в 1839. ↑

[1] Херцог дьо Ришельо (1696–1788) — племенник на кардинал дьо Ришельо, любимец на Луи XV. Известен с цинизма и с разпуснатите си нрави. ↑

[2] Каналето (1697–1768) — псевдоним на венецианския художник Антонио Канале. С голямо майсторство и точност той изобразявал каналите, улиците и площадите на Венеция. Отличен колорист. ↑

[3] Салватор Роза (1615–1673) — италиански художник, проявявал предпочитание към драматичните сюжети. ↑

[4] Ан Радклиф (1764–1823) — английска писателка, авторка на готически романи. ↑

[5] *Лукреция* — героиня от легендарния период на древно-римската история. Обезчестена от сина на римския цар Тарквиний, ги посегнала на живота си, което предизвикало в Рим въстание и установяването на република. ↑

[6] *Seggio di nido* — седжо или седжи. Така се наричали в Неаполитанското кралство градските и придворни благородници, притежаващи земи в града или в близост до него и заемащи длъжности в държавните учреждения или при двора. ↑

[7] „*Пекороне*“ (1378) — сборник новели от флорентинския писател от XIV век Джовани Фиорентино, подражание на „Декамерон“ от Бокачо. ↑

[8] *Подест* (podesta — итал.) — в средните векове градски глава, най-висшето административно лице в италианския град. ↑

[9] Ученият господни Сисмонди^[10] обърква цялата тази история. (Вж. статията „Карафа“ в биографичния речник на Мишо^[11].) То твърди, че в деня на смъртта на кардинала отрязали главата на граф ди Монторио. Графът е баща на кардинала и на херцог ди Палиано. Ученият историк бърка бащата със сина. (Б.а.) ↑

[10] *Сисмонди* (1773–1842) — историк и икономист, автор на известната „История на италианските републики в средните векове“. ↑

[11] *Мишо* (1773–1858) — френски историк, издал огромен биографически речник. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.